

Pandemi Sürecinde İnteraktif Sözlüklerin Haberleşme Aracı Olarak Kullanımı: Ekşi Sözlük Örneği

Gülay Asit¹.

¹ Girne Amerikan Üniversitesi, İletişim Fakültesi (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti)

Öz

İnteraktif sözlükler, topluluk kurallarına uymak şartıyla bireylerin anonim bir hesap adı altında serbestçe fikirlerini ifade ettiği ve tartışabildiği platformlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle güncel olaylarla ilgili anlık olarak haber almak/vermek için sıklıkla başvuru olan bu platformlar, bilgi çeşitliliğinden dolayı çoğu zaman medya araçlarının bile önüne geçmekte ve gerek üyeler gerekse diğer kişiler tarafından bilgi elde etme aracı olarak kullanılmaktadır. Bu platformlardan birisi olan Ekşi Sözlük, diğer sözlükler arasında en çok öne çıkan interaktif sözlük olma özelliğini taşımaktadır. Paylaşılan bilgilerin güvenilirliği tartışılrsa da anında haberdar olma ihtiyacını karşılama özelliğiyle öne çıkan Ekşi Sözlük, pandemi sürecinde haber sağlayıcı olmuş, bu bağlamda kullanıcıların hem haber verme hem de haber alma amacına aracılık etmiştir. Bu bağlamda çalışma Ekşi Sözlük'te sars-cov 2 virüsünün yol açtığı pandemiye ilişkin enitrieleri incelemektedir. Çalışmanın kapsamı sars-cov 2 virüsüyle ilgili içeriklerle sınırlıdır. Ülkemizde virüsün tespit edildiği ilk tarih olan 11 Mart 2020'den 11 Mart 2021 tarihine kadar olan bir yıllık süreçte pandemiyle ilgili girilen enitrieler araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın amacı pandemi sürecinde bu platformda pandemiyle ilgili yapılan paylaşımların içeriğini ortaya koymaktır. Ayrıca bu platformların gündelik yaşam pratiklerinde haberleşme amacına ne ölçüde hizmet ettiğini belirlemek de amaçlanmıştır. İlgili enitrieler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Çalışma, haberleşme aracı olarak interaktif sözlüklerin kullanımının toplumsal yaşamdaki rolünü ortaya koymasından önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Pandemi, sars-cov-2, coronavirus, Ekşi Sözlük, interaktif iletişim

Interactive Dictionaries Being Used as a Communication Tool During the Pandemic: Ekşi Sözlük Example

Abstract

Interactive dictionaries are places where people can express and discuss their ideas anonymously under a stated set of community rules. These platforms that are used for giving/receiving information about recent events surpass casual media tools most of the time since it offers more information. One of these platforms named Ekşi Sözlük has received more attention than the other interactive dictionaries. Even though the correctness of the information can be discussed, Ekşi Sözlük came forward with providing people a chance to receive/give data rapidly during the pandemic. In this context, the study examines the entries related to the pandemic caused by the sars-cov 2 virus in Ekşi Sözlük. The entries submitted since 11 March 2020 which the first covid case was seen in our country to a year later 11 March 2021 have been used for this research. The purpose of this research is to show the content of sharing done in this platform during the pandemic. Also it was aimed to determine how much these platforms helped with communication in daily life practices. Related entries are resolved with content analysis technique. The study, is essential to show the participation of interactive dictionaries in communal living as a communication tool.

Keywords: Pandemic, sars-cov 2, coronavirus, Ekşi Sözlük, interactive communication

1. Giriş

Yeni medya araçları dediğimiz sosyal medya kanalları özellikle toplum gündemini yakından ilgilendiren olaylarda hız ve içerik hacminin büyüklüğünden dolayı sıklıkla başvurulan bilgi edinme kanalı olmaktadır. Bu araçlardan katılımcı sözlük olarak da adlandırılan interaktif sözlükler, etkileşimin yoğun olduğu sosyal medya araçları olarak bilgi, haber ve görüşlerin değiş tokuş edildiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sars-cov-2 tüm dünyayı yıkıcı bir şekilde etkileyen ve insanlığın son yıllarda yaşadığı en büyük salgın hastalık olarak Aralık 2019’da ortaya çıkmıştır. Hastalığın seyri gündemin en önemli konusu olmuş, dünya özellikle hastalığın ilk ortaya çıkışı ve yayılımı sürecinde büyük bir panik duygusu yaşamıştır. Buna bağlı olarak hastalıkla ilgili her türlü bilgi önem arz etmiş, bu bilgiye ulaşmak için her platform sıklıkla kullanılmıştır. Bu süreçte Ekşi Sözlük’te de kayıtlı kullanıcılar, bilgi alışverişinde bulunmak, ulaştıkları haberleri diğer yazarlarla paylaşmak, kendi deneyimlerini anlatmak için çok sayıda entry girmişlerdir.

Bu bağlamda çalışmanın amacı Ekşi Sözlük platformunda sars-cov-2 ile ilgili açılan başlıklar üzerinden haber içerikli entry’leri belirleyerek, yazarların bu platformu haberleşme aracıyla nasıl kullandıklarını tespit etmektir. Genellikle Ekşi Sözlük’le ilgili çalışmalar daha çok ötekileştirme, nefret söylemi gibi sözlüğün kötü kullanımına ilişkindir. Bu çalışma ise pandemi sürecinde bu platformun haberleşme aracı olarak topluma olumlu bir katkısı olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamakta, bu da çalışmayı önemli kılmaktadır.

Çalışmada Türkiye’de ilk pozitif vakanın kamuoyuyla paylaşıldığı gün olan 11 Mart 2020 ile 11 Mart 2021 tarihleri arasındaki başlıklar ve entryler incelenmiştir. Başlıklar ve entryler aşağıdaki sorular bağlamında içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir:

- 1- Sözlükte sars-cov-2 ile ilgili kaç tane başlık açılmıştır?
- 2- Açılan başlıklara girilen entry sayısı kaçtır?
- 3- Entrylerin aylık olarak dağılımı nasıldır?
- 4- Haber içerikli ve bir kaynağa referans gösteren entry sayısı kaçtır?
- 5- Sözlükte bu başlığa olan ilgi ne düzeydedir, yazarların entry girme motivasyonu nasıldır?

Yapılan çözümlenmeler sonucunda sözlükte bu konunun tıpkı diğer kitle iletişim araçlarında ve kanallarında olduğu gibi gündem oluşturduğu görülmüştür. Özellikle ilk bir aylık süreçte konu çok sık tartışılmış, dünyanın her yerinden haberler entrylerle sözlüğe taşınmıştır. Yazarlar sadece sayısal istatistikleri değil kendi kişisel deneyimlerini de paylaşmıştır. Bu yazarların içerisinde sağlık çalışanları ve sars-cov-2 virüsüne yakalananlar da olduğu görülmüş, böylelikle ilk ağızdan bilgi edinmek mümkün olmuştur. Haber sözlük aracılığıyla doğrudan paylaşılmış, herhangi bir kısıtlama ya da başka bir aracı olmaksızın yazarlar arasında bilgi değiş-tokuşu sağlanmıştır.

1.1. İnteraktif Bir Sözlük Olarak Ekşi Sözlük

İnteraktif sözlükler dayanışmanın vücut bulduğu bir forma sahiptir. Bu dayanışmanın maddi-manevi bir dayanışma şeklinde olabileceğini belirten Eagleton, bunu sosyalist toplumun bir özelliği olarak değerlendirmektedir. Belirli maddi amaçlar için işbirliği içerisinde çalışan bu toplum, insan dayanışmasını da güçlü bir amaç olarak görmektedir (2004, s. 176).

Bu tür sözlükler bir konu hakkında açılan bir başlığa yorum (entry) girebilme imkanı sağlayan bir forma sahiptir. Wikipedia gibi platformlardan farkları ise ansiklopedik bilgilerin yanı sıra kişilerin kendi kişisel görüşlerini de yazabilmesidir (Duman ve Özdoğru, 2018, s.84). Ancak bu sözlüklerde yazabilmek için yazar olmak yani kayıtlı kullanıcı olmak gerekmektedir. Kayıtlı olmayan kişiler sadece okuyucu, paylaşıcı ve yazılanları değerlendirici olarak yani içerik tüketicisi olarak sözlüğü kullanabilmektedir. İçeriğin tüketimi esnasında değerlendirme aşağı ve yukarı okları sayesinde ilgili entryyi artılama ve eksileme şeklinde olmaktadır. Artılama entrynin beğenilmesini, eksileme ise beğenilmemesini ifade etmektedir.

Sözlükler yazarları için hem bir kimlik ve aidiyet geliştirme aracı hem de iletişim ve üretim aracı olarak göze çarpmaktadır (Duman ve Özdoğru, s.97). Yazarlar arası bir dayanışma ortamı yaratmaları sanal bir topluluktan ziyade sözlükleri, birlik beraberlik duygusunun geliştiği bir platforma dönüştürmektedir.

Ekşi Sözlük 1999 yılının Şubat ayından beri www.eksisozluk.com-sozluk.sourtimes.org adresi üzerinden faaliyet gösteren, kullanıcıların bazı sözcük ve kavramlar üzerine düşünce alışverişinde bulunduğu interaktif bir platformdur (Gürel ve Yakın 2007 s. 203). Sloganı “Kutsal Bilgi Kaynağı” olan Ekşi Sözlük’de

kayıtlı yazarlar, konu ve kavram sınırlaması olmaksızın ister kendi açtıkları başlıklarda ister diğer kullanıcılar tarafından açılan başlıklarda paylaşım yapabilmektedirler. Başlıklara girilen entrylerin doğru, kesin ve nesnel olma şartı olmadığından kullanıcılar rahat ve samimi bir şekilde paylaşımında bulunabilmektedirler (Öztekin, 2015, s.930). Bilgilerin doğruluğuna dair sitede “yeralan içeriğin doğru ve/veya güncel olduğu hiçbir şekilde iddia veya garanti edilmemektedir. Aksine, yazarlar tamamen gerçekdışı içerik dahi üretebilirler.... Yeralan bağlantılara/ yönlendirmelere (link) ilişkin hiçbir sorumluluğumuz bulunmamaktadır” şeklinde bir açıklama yer almaktadır (<https://eksisozluk.com/entry/19784395>). Diğer taraftan Sözlükte bilginin, üreticisi ve tüketicisi tarafından eş-zamanlı ve eş-uzamlı olarak üretilmesi ve bu bilginin kutsal bilgi olarak tanımlanması, doğru, hakikat gibi tekçil kavramların sorgulandığı ironik bir dile referans vermektedir (Aslantürk ve Turgut, 2015, s. 63).

Kuruluşundan birkaç yıl sonra popülerleşmeye başlayan sözlük bu yönüyle en çok ziyaret edilen sitelerden birisi olmuştur (Taşdemir ve Çevik, 2013). Türkiye’de en çok ziyaret edilen siteler arasında 23. Sırada yer alırken tüm sözlükler arasında ise birinci sırada bulunmaktadır (<https://www.alexa.com/topsites/countries/TR>). Gürel ve Yakın’ın (2007) Ekşi Sözlük’ü bir arama ve araştırma motoru, bir tartışma platformu, bir alt kültür formu, bir sosyalizasyon aracı, bir mizah aracı, tarihi bir belge, bir reklam mecrası olarak post-modern bir oluşum olarak nitelemesi bu durumun sebebini açıklamaktadır (s.207).

Ekşi sözlük içerisindeki entryler sözlük bünyesindeki yazarlar tarafından girilmektedir. Yazar, “belirli bir rumuza ve metin giriş hakkına sahip kullanıcıları ifade etmektedir. Öyle ki başlık açarak ve entry girerek sistemin oluşumuna ve gelişimine katkıda bulunan bu yazarlar, ‘sözlük’ ile İngilizce’de kullanıcı anlamına gelen ‘user’ kelimelerinin bileşiminden oluşan suser kelimesiyle adlandırılmaktadır (Gürel ve Yakın 2007 s.207). Rumuzla (Sözlük’teki adı “nick”) ve internet ortamında yazıyor olmak bir yandan yazarlara özgürlük ortamı yaratırken diğer yandan bilginin doğruluğu konusunda şüphe uyandırabilmektedir. En önemlisi ise herhangi bir kontrol ve denetlemenin şikayet olmadıkça söz konusu olmaması yazarların bazen uygunsuz içerik üretmesine yol açabilmektedir. Bu durum girilen entrylerdeki içeriklerin doğruluğu konusunda bazı sıkıntıları beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda bazen yalan-yanlış bilgiler içeren entryler girilmekte, topluluk kurallarına aykırı bir şekilde hakaret ve nefret söylemine de rastlanmaktadır. Akademik çalışmalarda Sözlük’ün bu yönünü ortaya koyan birçok çalışma görülmektedir. Örneğin, Öztekin (2015) Temmuz 2014’de İsrail tarafından Gazze’ye yapılan askeri operasyon sonrasında Türkiye’de artan Yahudi karşıtlığı çerçevesinde Ekşi Sözlük’de Yahudilere yönelik nefret söylemini incelemiş, çalışmada operasyonu destekleyen ya da desteklemeyen bütün İsraililer ve Yahudiler hakkında da çok sayıda nefret içerikli paylaşımın yapıldığı sonucuna ulaşmıştır (s. 935). Sözlük’de sıklıkla karşımıza çıkan bir diğer nefret söylemi kadınlara yönelik olarak gerçekleşmektedir. 8 Mart Dünya Kadınlar Gününde 8284 kadının yazar yapılması bu söylemin doruğa ulaşmasına yol açmıştır. Açılan başlıklardan kadınların erkeksi kamusal için yetersiz, irrasyonel ve eksik olarak tanımlandığı sonucuna ulaşmak hiç de zor değildir (Aslantürk ve Turgut, 2015, s.71). Çingenele yönelik nefret söylemini belirlemeye yönelik çalışmada Alp (2016), “Çingene Deyince Yazarların Aklına Gelen Düşünceler” adıyla açılan bir başlığa 541 farklı kişi tarafından girilen 633 entry’yi analiz etmiştir. Entry’lerin 340’ının (%55) çingenele yönelik olumsuz ifadeler içerdiği, bu ifadelerde ise “hırsız” ve “dış görünüşü kötü” nitelendirmelerinin öne çıktığını tespit etmiştir (s.161). Sözlük’de mekânsal farklılıklara yönelik ötekileştirmeyi ortaya koyan çalışmada ise Söğüt (2020), kullanıcıların İstanbul’un Esenyurt ilçesini “çevresel sorunlarla boğuşan, etnik ve dini olarak farklı, suç oranı yüksek bir yer olarak görmekte” olduğu sonucuna ulaşmıştır. Diğer taraftan Taşdemir ve Çevik (2013), Sözlük’ün tamamen kâr merkezli ve siyasi baskılara açık bir işletmeye dönüşmekte olduğunu ifade etmektedir.

1.2. Salgın Hastalıklar ve Corona

İnsanlık tarih boyunca birçok salgın hastalıkla karşı karşıya kalmış, bunların birçoğu yüksek rakamda ölümlere yol açmıştır. Bu hastalıklardan ilk tanınanı çiçek hastalığıdır. Sonrasında veba çeşitleri, cüzzam, humma, tifo gibi hastalıklar özellikle ilk çağlarda binlerce kişinin ölüm nedeni olmuştur. Özellikle “Kara Ölüm” olarak anılan ve Doğu Asya’dan gelen veba 1348-1351 yılları arasında Avrupa’da 23 milyon 840 bin kişinin ölümüne sebep olmuştur (Dols, 1 979’dan aktaran Özdemir, 2005, s. 23).

Veba, 20. Yüzyıl başına kadar birçok pandemiye sebep olmuş, birçok ülkede görülmüş, kitlesel ölümlere yol açmıştır. Sadece 1898-1908 yılları arasında vebadan hayatını kaybedenlerin sayısı 6 milyonu bulmuştur (Özdemir, 2005, s.32)

Diamond (2003), Birinci Dünya Savaşı sonunda ortaya çıkan insanlık tarihinin en büyük çaplı salgınlarından sonuncusunun bir grip salgını olduğunu belirtmektedir (Özdemir, 2005, s. 308). Bu salgın,

yaşlılardan ve çocuklardan ziyade sağlıklı durumdaki genç yetişkinleri etkilemiştir. Salgın öylesine şiddetli bir boyuttadır ki savaşın sona ermesine neden olmuştur. İspanyol Gribi olarak adlandırılan bu salgında 18 ay gibi bir sürede Dünya nüfusunun yaklaşık yüzde on beşini oluşturan 100 milyon kişi hayatını kaybetmiştir (Arslan, 2020, s.37). O dönemde Anadolu’da ve çevre coğrafyada da veba, tifüs, verem, kolera vb. birçok salgın hastalık görüldüğü bilinmektedir (Çalık ve Tepekaya, 2006, s.206)

Son salgın hastalık, Dünya Sağlık Örgütü’nün pandemi olarak nitelediği Koronavirüs (covid-19) pandemisidir. Hastalık Aralık 2019’da Çin’in Hubei Bölgesinin başkenti olan Wuhan’da ortaya çıkmıştır (Arslan, 2020, s. 38). Dünya’nın en kalabalık nüfusuna sahip olan Çin, 31 Aralık’da Dünya Sağlık Örgütüne kaynağı belli olmayan vakalar konusunda bilgi vermiş, 3 Ocak 2021 tarihinde hastalığa ilişkin vaka sayısı 44’ e ulaşmıştır (Kumar, Malviya ve Sharma, 2020, s.10). İlk ortaya çıktığında 2019-nCoV olarak adlandırılan Covid-19, ortaya çıkmasından üç ay sonra gibi kısa bir sürede tüm dünyada yayılmış, nihayetinde 12 Mart 2020 itibariyle Dünya Sağlık Örgütü pandemi ilan edilmiştir (Budak ve Korkmaz, 2020, s. 62).

Dünya Sağlık Örgütü haftalık olarak yayınladığı raporlarla veri akışı sağlamakta, hastalığa ilişkin bilgileri küresel düzeyde yayınlamaktadır. Yayınlamış olduğu 25 Nisan 2021 tarihli raporda arka arkaya dokuz haftadır vakaların arttığını ve sürekli rekor kırdığını belirterek son haftada 5.7 milyon yeni vaka olduğunu duyurmuştur (WHO, 2021a). Dünya genelinde 29 Nisan 2021 tarihi itibariyle covid-19 vaka sayısı 149.216.984, hastalıktan ölenlerin sayısı ise 3.144.028 olarak rapor edilmiştir (WHO, 2021b). Hastalığa yakalanan ve iyileşenlerin sayısı ise aynı tarihte 128.353.680 olarak raporlanmıştır (Worldometer, 2021).

Ülkemiz geçtiğimiz yüzyıl boyunca birçok hastalık mücadele etmiş, salgın hastalıklar konusunda deneyimli bir ülke olmuştur. Bu deneyimlerin bir sonucu olarak sağlık alanında hem çalışanlar hem de politikalar bağlamında çok yol kat etmiştir. Pandeminin ilk dört aylık sürecinde sağlık sistemini etkin bir şekilde yönetmekle kalmamış, dış ülkelere de birçok yardımda bulunmuştur (Budak ve Korkmaz, 2020, s. 76). Ancak günümüze gelindiğinde vakalar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de rekor sayılara ulaşmıştır. Sağlık Bakanlığının verilerine göre 29 Nisan 2021 tarihi itibariyle toplam vaka sayısı 4.788.700’e, vefat sayısı ise 39.377’ye ulaşmıştır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021). Ülkemiz bu rakamlarla, dünya genelinde en fazla vaka görülen ülke sıralamasında altıncı ülke konumundadır. İlk beş ülke ise sırasıyla Amerika Birleşik Devletleri, Hindistan, Brezilya, Fransa ve Rusya’dır (WHO, 2021b).

Hastalığın tüm dünyada yayılımını durdurmak ve hastalığı yok etmek için aşı çalışmaları umut olmaktadır. Birçok ülke gerek aşı üretme gerek aşı tedarik etme yoluyla nüfusunu aşılama konusunda süratle hareket etmektedir. Virüsün mutasyona uğraması nedeniyle öldürücü etkisi her geçen gün artan ve kitlesel ölümlere yol açan hastalık için şu an tek önleyici tedavi aşısıdır. Dünya genelinde aşılama rakamları bakıldığında ise 28 Nisan 2021 tarihi itibariyle 968.452.196 doz aşı yapıldığı raporlanmıştır (WHO, 2021b).

2. Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39). Bu yöntemde araştırmacı, olay ve olguları kendi bağlamında analiz etmeye, yorumlamaya ve anlamlandırmaya çaba gösterir (Baltacı, 2019, s.370).

Araştırmanın verileri Ekşi Sözlük platformunda “sars-cov 2” ile ilgili girilen entrylerden elde edilmiştir. Verileri belirlemek için öncelikle sözlük içerisindeki arama çubuğunda “sars-cov 2” anahtar kelimesi girilerek ilgili başlıklar belirlenmiştir. Sayfa başına 10 entry olacak şekilde en az 10 sayfa entry içeriği olan başlıklar analize tabi tutulmuş, bu kriterin altında olan başlıklar kapsam dışı bırakılmıştır. Bu eleme işleminden sonra kriterlere uygun beş başlık tespit edilmiştir. Bu başlıklardan “sars-cov 2” başlığındaki entrylerden elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. “İçerik çözümlemesi bir mesajın içerisindeki verilerden yinelenen ve değerli çıkarımlar yapan bir araştırma tekniğidir” (Krippendorff’tan akt. Aziz, 2017 s.131). Analiz, mesajı kategorilere bölmek ve belirli kodlama ya da kayıt birimleri saptamakla başlamaktadır. Analiz kategorileri söylenen şeye ilişkin kategoriler olabileceği gibi, söyleme tarzıyla ilgili kategoriler de olabilir. Bu çalışmada analiz, söylenen şeye ilişkin kategoride Berelson’un (1952) belirlediği iletişimin konusu, mesajın kaynağı, konuşan kişiler, olayların geçtiği yerler ve zamanlar gibi kategoriler (Bilgin, 2014) doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

3. Bulgular Ve Analiz

3.1 Sars-cov-2 virüsü ile ilgili açılan başlıklar

Ekşi Sözlük platformunda sars-cov-2 ile ilgili başlıklar aşağıda görüldüğü gibidir.

Başlık adı	İlk entry	Son entry	Entry sayısı
sars-cov-2	11.03.2020 00:00	11.03.2021 02:43	6592 entry
sars-cov-2 vui 202012/1	21.12.2020 13:10	29.12.2020 16:19	300 entry
sars-cov-2 biyolojik bir saldırıdır	09.04.2020 06:28	27.06.2020 13:41	188 entry
sars-cov-2'nin mutasyona uğrayarak zayıflaması	05.05.2020 22:39	05.02.2021 10:30	108 entry
abd'ye sattığımız 500 bin sars-cov-2 tanı kiti	19.03.2020 14:44	08.10.2020 07:27	112 entry

Tablo 1. Sars-cov-2 başlıkları ve girilen entry sayıları

Sars-cov-2 başlıklarında en az entry “abd'ye sattığımız 500 bin sars-cov-2 tanı kiti” başlığına girilmiştir. En fazla entry girilen başlık ise “sars-cov-2” başlığı olmuştur. Bu başlıkta ilgili tarih aralığında yazarlar tarafından toplam 6592 entry girilmiştir. Başlığın genel bir başlık olması bu durumda etkili olmuştur. Bu durum göz önünde bulundurularak sadece bu başlıktaki entryler analiz edilmiştir.

1.1.1 Sars-cov-2 başlığındaki aylık entry girişi

Aylık periyotlar	Entry sayısı
11 Mart 2020 - 11 Nisan 2020	3553
11 Nisan 2020 – 11 Mayıs 2020	603
11 Mayıs 2020 – 11 Haziran 2020	532
11 Haziran 2020-11 Temmuz 2020	406
11 Temmuz 2020-11 Ağustos 2020	459
11 Ağustos 2020-11 Eylül 2020	368
11 Eylül 2020- 11 Ekim 2020	202
11 Ekim 2020-11 Kasım 2020	123
11 Kasım 2020-11 Aralık 2020	159
11 Aralık 2020-11 Ocak 2021	99
11 Ocak 2021-11 Şubat 2021	94
11 Şubat 2021-11 Mart 2021	84

Tablo 2. Sars-cov-2 başlığına girilen entrylerin aylık dağılımı

Ülkemizde Sağlık Bakanı Fahrettin Koca tarafından ilk pozitif coronavirüs vakasının ilan edildiği gün olan 11 Mart 2020 tarihinden 11 Nisan 2020 tarihine kadar olan ilk bir aylık süreç en fazla entry girilen aralık olarak tespit edilmiştir. İlk vakanın duyurulmasıyla birlikte sözlük yazarları duygu-düşünce ve bilgi paylaşımına ağırlık vermiştir. Bir yıllık süreçte başlığa girilen entrylerin yarısından fazlası olan 3553 entry bu bir aylık süreçte girilmiştir. Sonraki aylarda girilen entrylerin sayısında düzenli bir azalma olduğu belirlenmiştir.

3. 3 Sars-cov-2 başlığındaki haber içerikli entrylerin sayısı

Haber içerikli entry sayısı	Bağlantı linki olmayan	Bağlantı linki olan
4570	3312	1258

Tablo3. Haber içerikli entry sayıları

Tablo3’de görüldüğü gibi sars-cov-2 başlığına girilen entrylerden toplam 4570’i haber/bilgi içeriğine sahip entry olduğu belirlenmiştir. Bunlardan 3312 tanesi yazarların bağlantı linki eklemeyen girdiği entrylerdir. Geri kalan 1258 entryde ise yazarların referans gösterme amaçlı, kullandıkları kaynaklara yönelik bağlantı linki verdikleri görülmüştür.

3. 4 Sars-cov-2 başlığında kullanılan haber içerikli bağlantı linkleri

Haber Kaynaklarının Kategorileri	Kaynakların Adı
Birincil kaynaklar	Kaynakların adı telegraph.co.uk nypost.com aljazeera.com bbc.com theguardian.com edition.cnn.com thetimes.co.uk www.newyorktimes.com sputniknews.com ansa.it www.reuters.com republica.com dailymail.co.uk cnbc.com aktuality.sk thehill.com ifpnews.com washingtonpost.com financialtimes.com independent.com taiwannews.com euronews.com welt.de bild.de globalnews.ca thesun.co.uk hurriyet.com sozcu.com sabah.com cumhuriyet.com t24.com.tr ntv.com habertürk.com odatv2.com Bloomberg.com t24.com
Yabancı e-gazeteler	
Türkçe e-gazeteler	
Haber Kanalları	
İkincil Kaynaklar	Kaynakların adı
Sosyal Medya Araçları	Twitter Youtube Facebook Instagram
Bilimsel Kaynaklar	Makaleler Üniversitelerin sayfaları Bilimsel araştırma web siteleri WHO (Dünya Sağlık Örgütü) UNICEF TUBİTAK TC.Sağlık Bakanlığı Worldometer
Kamusal kaynaklar/Örgütler	
İstatistiksel kaynaklar	Coronavirus map

Tablo4. Sars-cov-2 başlığında kullanılan bağlantı linkleri

Yazarların entrylerde verdiği bağlantı linkleri iki farklı kategoride değerlendirilebilir. Bunlardan ilki esas işi habercilik olan e-gazete ve haber kanallarının yer aldığı kategori diğeri ise ikincil haber kaynağı olarak değerlendirilebilecek olan sosyal medya araçları, bilimsel kaynaklar, kamusal örgütlerin web sayfaları ile istatistiksel verilerin bulunduğu web sayfalarının olduğu kategoridir.

Birincil haber kaynağı kategorisinde yabancı e-gazeteler, yerli e-gazeteler ve haber kanalları yer almaktadır. Yazarların girdikleri entrylerde dünyanın birçok ülkesindeki e-gazetelerde yer alan haberleri paylaştığı ve bunlara link verdiği tespit edilmiştir. Bunlar ifpnews, washingtonpost.com, taiwannews.com, thesun.co.uk, welt.de vb. e-gazetelerdir. Yine Türkçe e-gazetelerden sozcu.com, hürriyet.com, cumhuriyet.com ve haber kanalı olarak da ntv.com, haberturk.com, t24.com gibi kanalların haberleri entrylerde sıklıkla paylaşılmıştır.

Diğer kategoride ise sosyal medya araçlarından özellikle Twitter’da paylaşılan içeriklerden haber değeri taşıyan twitler ile Youtube’daki içerikler öne çıkmıştır. Bilimsel kaynaklar olarak makaleler, bilimsel araştırmalarla ilgili web sayfalarındaki içerikler ve araştırma sonuçları da bağlantı linki verilen diğer haber kaynakları olmuştur. Kamusal örgütlerden özellikle Dünya Sağlık Örgütü ve TC Sağlık Bakanlığının açıklamaları entrylerde sıklıkla paylaşılmıştır. Son olarak sars-cov-2 virüsünün dünya üzerindeki yayılımını ve sayısal istatistiklerini yayınlayan Worldmeter ve Coronavirus Map gibi web sitelerinden elde edilen veriler entrylerde sıklıkla paylaşılan içerikler olmuştur.

1.5 Sars-cov-2 başlığında en fazla entry giren yazarlar

Yazar nick’i	Girdiği Entry sayısı
akakame	368
sen hele bir gel	50
mühendisabisi	30
cskn1903	41
ikili sarmal	36
ssg ve kanzuk ortak hesabı	38
kahver	17
Cogluu	16
federikocunti	16
adnanoetker	14

Tablo5. Sars-cov-2 başlığına en çok entry giren yazarlar

Sözlükte haber ve bilgi içerikli girilen entrylerde en fazla entry giren yazarlar Tablo5’de görüldüğü gibidir. İlk sırada 364 entry giren akakame isimli yazar yer almaktadır. Yazarın bu başlığa yazdığı neredeyse her entry, kısaca “debe” olarak bilinen “dünün en beğenilen entry’leri” listesine yani bir gün öncenin en beğenilen 40 entry listesine girmiştir. Bu entrylerde yazar dünya genelinde coronavirüsten kaynaklanan ölüm sayılarını, vaka sayılarını ve virüsle ilgili öne çıkan haberleri paylaşmıştır. Bunları paylaşırken kullandığı kaynaklara erişim için bağlantı linki vermiştir. Bağlantı linklerinin genellikle haber ajanslarına ait linklerden oluştuğu belirlenmiştir.

1.6 Sars-cov-2 başlığında en beğenilen entryler

Entry sahibi yazarın nick’i	Favorilenme sayısı	Entry tarihi
fellfrosch	1398	13.03.2020
cp3	288	03.04.2020
Zenithgeist	1239	05.04.2020
the stallion who mounts the world	233	15.04.2020
wikus van der merwe	186	03.09.2020
Nevrotizma	143	25.05.2020
geri tepen pompalı	580	04.04.2020
Joaoconceicao	344	01.09.2020
Akakeme	543	12.03.2020
Quadrotusfemoris	199	17.04.2020

Tablo6. En beğenilen entrylerin yazarları ve favorilenme sayıları

Başlıkta en çok beğenilen ilk on entry ve yazarları Tablo6'da görülmektedir. Ekşi sözlükte yazar olmayan kullanıcılar da entry beğenebilir ancak entryleri favorileyebilmek için sözlükte yazar olmak gerekmektedir. Diğer yazarların bu entrylerden en çok, en beğenilen sıralamasında da birinci olan fellfrosch'un entrysini favorilediği görülmüştür. Yazarın entrysi uzun bir entry'dir ve kendisinin hastalığa yakalandığı bilgisini ve deneyimlerini içermektedir;

sözlükte doğrulanmış ve onaylanan ilk vaka benim herhalde, testimin sonucu pozitif. yurtdışında yaşıyorum. doktor kuluçka süresinde değişkenlik gösterdiğini söyledi. eğerki böyle bir durum yasanırsa sözlük ahalişi içerisinde yardımcı olmak için mesaj atıyorum yukarı çıkarırsanız sevinirim, başlık acıyı meşgul etmek istemedim, konumuz zaten bu virus.

anlamsız bir şekilde 2 gün önce ayın 11'inde ciğerlerimin üzerinde sanki birisi oturuyormuşçasına ağrı başladı, çok sigara içtiğimden herhalde diyip iplemedim. gece nefes alamayacak pozisyona gelince hastaneye gittim, doktor arkadaş, önce ateş, öksürük, ishal veya yorgunluk varmı diye sordu. sonra yorgunluk ve halsizlik olduğunu söyledince pcr testi yaptı. ne olduğunu sordum herhangi bir bölgedeki dnalari cogaltmak için buna bakıyoruz tarzı birsey söyledi, ismi bilen arkadaşlar yazarsa eklerim mesaja.

f t ^ v 1398

13.03.2020 04:39 ~ 28.03.2020 00:02 fellfrosch ...

En beğenilen entrylerden ikincisi doktor olduğunu belirten cp3 nick'li yazardır. Yazarın entrysi diğer yazarlar tarafından 288 defa favorilenmiştir. Yazarın entrysinde çalışma ortamındaki durumu haber verdiği ve nelere dikkat edilmesi gerektiğini belirttiği görülmüştür.

bir büyükşehirin acil servisinde çalışan bir hekim olarak kendi gözlemlerimi aktarmak istediğim virüs.

bugün sadece covid-19 şüpheli hastalara baktım; çoğuna tomografi çekiyoruz çünkü belirgin semptomu/şikayeti olmadan tomografide bulgu veren çok fazla hasta var. bu hastalardan örnek alıp yatış yapıyoruz.

örnek alırken dikkat edilmesi gereken husus: testin negatif çıkması o kadar önemli değil; asıl önemli olan pozitif çıkması. negatif çıktı diye hasta değilsiniz anlamına gelmiyor. o yüzden negatif çıkıp taburcu olsanız bile bu salgın tamamen geçene kadar izolasyon kurallarına dikkat etmelisiniz.

f t ^ v 288

03.04.2020 00:01 ~ 00:05 cp3 ...

En beğenilen üçüncü entry'nin yazarı zenithgeist'tir. Yazar birçok bilimsel kaynağa link vermiş, hastalıkla ilgili ayrıntılı bir entry girmiştir. Nitekim entry diğer yazarlar tarafından 1239 defa favorilenmiştir yani tekrar ve/veya daha sonra okunmak üzere işaretlenmiştir.

virüs hakkındaki en büyük safsatalardan biri de sadece yaşlıları öldürdüğü yalanı. çin ve iran'da özellikle doktorlar olmak üzere pek çok genç insan hayatını kaybetti. geçtiğimiz günlerde g. kore'de 17 yaşında ve kronik rahatsızlığı olmayan bir kişi [iran'da 25 yaşında bir hemşire](#), yine iran'da 22 yaşında sağlıklı bir futsal oyuncusu [elham sheikhi](#), 31 yaşında ve it's just a flu diye dalga geçen bir acem [oğlanı](#) ve dalga geçtiği [twit](#), çin'de 29 yaşında evlilik hazırlıkları yapan bir [doktor](#), wuhan'da daha önce kronik rahatsızlığı bulunmayan 36 yaşında [biri](#) ve hastalığın varlığı erken fark eden ancak yönetim tarafından tehdit edilip susturulan li wenliang hastalıktan öldüğünde yalnızca 34 yaşındaydı;

f t ^ v 1239

21.02.2020 05:29 ~ 05.04.2020 22:49 zenithgeist ...

1.7 Sars-cov-2 başlığına entry giren farklı ülkelerdeki yazarlar

Ülke Adı	Yazar sayısı	Yazar nick'leri
ABD	5	chickpelastinhill, hayvan adam, yolun yarisi klimandjaro, venus, ben bunu bildim
Almanya	1	yarinda yasayacakmiyim
Avusturya	1	Sonderbar
Azerbaycan	1	ak davsani takip et yeğen
Belçika	2	dahanediiimlan, cskn1903
Brezilya	1	Gaydiriguppakcumali
Çekya	1	Darkscar
Endonezya	1	Joaonceicao
Finlandiya	1	Hakkibluoyd
Güney Kore	2	sen hele bir gel, uuykaf
Hollanda	1	calismadigimyerdengeldi
İngiltere	1	Sampmta
İspanya	1	Lacrimosaallegretto
İsviçre	2	tojourus, minik mause
İzlanda	1	Apeme
Makedonya	1	Gumgumok
Rusya	1	Delnaja

Tablo7. Başka ülkelerde yaşayan ve entry giren yazarlar

Türkiye dışından da ilgili başlığa entry giren farklı ülkelerde yaşayan yazarların olduğu görülmüştür. Toplam 27 yazar buldukları ülkelerden entry girmiş, yaşadıkları ülkedeki covid-19 pandemisinden bilgiler paylaşmışlardır. Amerika Birleşik Devletlerinden beş, Belçika, Güney Kore ve İsviçre'den ikişer yazar haber içeren entryler girmişlerdir.

ABD'den venus nickli yazar şöyle bir entry girmiştir;

amerika'da her gece bilgilendirme basın toplantısı yapıyorlar. bu akşam doktorlar ongorulerini açıkladı;

onlem alınmazsa 1.5-2.2 milyon arası, eger onlem alınırsa (disari cikmamak, birbirinden uzak durmak vs.) 100-200 bin arası ölüm bekleniyormus. turkiye'nin gidisati da cok farkli gorunmuyor.

<https://twitter.com/...ile/status/1245108388507328512>

f t ^ v 1

01.04.2020 01:28 ~ 01:33 venus ...

Belçika'dan cskn1903 nick'li yazarın entry'si;

15 mart itibarıyla:

belçika'da, dünden bugüne 197 yeni vaka açıklandı.

bu verilere göre belçika'da son durum;

toplam ölü sayısı: 4 (yaşları; 90, 86, 80 ve 73)

toplam vaka sayısı: 886

f t ^ v 2

15.03.2020 13:33 ~ 13:47 cskn1903 ...

İsviçre’den minik mause nick’li yazar ülkeyle ilgili güncel bilgiler paylaşmıştır. Örnek bir entry aşağıda görülmektedir:

bugün vaka sayısı 2200. 8 milyonluk aşırı titiz/temiz ve mesafeli bir ülke için rakam oldukça büyük. ülkedeki yaş ortalaması 42.5 olan ülke için geç kalmış aksiyonlar bugün alındı.

- almanya ile sınır kapatıldı. fransa sınırı dün kapatılmıştı.
- 2 hafta okullar ve tüm eğitim kurumları tatil
- 100 kişiye kadar olan etkinlikler için izin şart. 100 kişi ve üzeri etkinlikler iptal.
- 50 kişiden fazla insanın aynı ortamda bulunması yasak. lokantalarda bu sınır önemli.
- zaruri olmayan her türlü işletme kapanacak; tiyatrolar, sinemalar, mağazalar, spor salonları vs.
- açık olan lokantalarda da ek hijyen kuralları uygulanacak.
- iş yerleri 2 hafta evden çalışma ilan etti. karar 2 hafta sonra gözden geçirilecek.
- süper marketler için yaşlılara ve kronik hastalara yardım toplulukları oluşturuldu.

f t ^ v 1

15.03.2020 21:06 ~ 21:16 minik mause ...

1.8 Sars-cov-2 başlığına entry giren sağlık çalışanları

Başlığa entry giren yazarlardan on altısı sağlık çalışanıdır. Kendilerini aile hekimi, acil doktoru, 112 personeli, sağlık çalışanı olarak tanıtmışlardır. Girdikleri entrylerde hem çalıştıkları merkezlerdeki vakaları hem de kişisel deneyimlerini paylaşmışlardır.

Yazarın nick’i	Girdiği entry sayısı
Bokseldiveni	33
hayvan adam	12
Paleokastro	5
Bisakinol	4
ismin insanlık hali	3
onu oyle demezler peynir ekmek yemezler	2
festinalonte7	2
deepinthedesert	2
starbucksta ki cool adam	1
spiderwitch	1
quadrotusfemoris	1
Lokman	1
Leflover	1
komikazemsii	1
donapho	1
cp3	1

Tablo8. Başlığa entry giren sağlık çalışanları ve entry sayıları

Tablo8’de görüldüğü gibi en fazla entry giren yazar bokseldiveni nickli yazardır. Başlığa toplam 33 entry girmiştir. Entry’lerinden bir örnek aşağıdadır:

nöbette ki bir sağlık çalışanı olarak yazıyorum. sağlık sistemini asiri şekilde zorlamakta olan salgındır. bu gün 112 acili aradığımız zaman ulaşım süresi 5> dakikaya ulaşmıştır. ekip bulma ve ekibi yönlendirme ile 112 nin reaksiyon gösterme hızı 10> dk buluyor maalesef. bu süre hayati öneme sahip kardiyak arrest gibi durumlarda facia demektir. normal zamanda komutada hatta 5 bekleyen çağrı olduğu zaman kıyamet kopardı ama geldiğimiz noktada hatta maalesef 80 bekleyen çağrıya kadar çıkıyor. neyse daha fazla yazıp gece gece başıma iş almak istemiyorum neticede işsizlik kötü bir şey.

f t ^ v 20

01.11.2020 04:18 ~ 04:19 boks eldiveni ...

4. Sonuç ve Tartışma

Sars-cov-2 virüsünün neden olduğu pandemiyle ilgili interaktif bir platform olan Ekşi Sözlük’de ne gibi içeriklerin paylaşıldığını ortaya koyulduğunu belirlemeye çalışılan araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Pandemiyle ilgili olarak sözlükte ülkemizdeki ilk pozitif vakanın bildirildiği 11 Mart 2020 tarihi ile 11 Mart 2021 tarihi arasında beş farklı başlıkta toplam 7300 entry girilmiştir. Bu entrylerin büyük çoğunluğunun (6592) sars-cov-2 başlığına girildiği belirlenmiştir. Bu başlıktaki entrylerin genelleme yapmaya daha uygun olması nedeniyle yapılan içerik analizi sonucunda, en fazla entrynin 11 Mart-11 Nisan 2020 aralığındaki bir aylık dönemde girildiği tespit edilmiştir. İlgili ayda girilen entry sayısı 3553’dir ve toplam entrylerin yarısından bile daha fazladır. Bu durum pandeminin sözlük kullanıcıları arasında da haber alma-verme ihtiyacını arttırdığının göstergesidir. Girilen içeriklerin tamamının haber/bilgi formunda olmadığı sadece 4520 tanesinin bu formda olduğu görülmüştür. Bunlardan 1258 tanesinde kaynak kullanıldığı ve bu kaynaklara ilişkin link verildiği belirlenmiştir.

Bu başlığa bazı yazarların düzenli olarak içerik sağladığı, tıpkı bir haberci gibi düzenli olarak pandemiye ilişkin verileri derlediği ve günlük olarak entry girdiği belirlenmiştir. Örneğin akakame nickli yazar hemen hergün dünya genelindeki verileri kullanarak ve bunların kaynaklarına referans göstererek entrylerini yazmış ve defalarca debe listesine girmiştir. Dünyanın en beğenilen entry’lerinin kısaltması olan ve bir gün önce sözlük genelinde en çok beğenilen 40 entryden oluşan debe listesine sürekli bu yazarın entry’lerinin girmesi şüphesiz bu entrylerin içeriğiyle ilgilidir. Dünya genelindeki vaka ve ölüm sayıları, pandemiyle ilgili haber içerikleri, Dünya Sağlık Örgütü’nün açıklamaları gibi tüm bilgilerin toplu olarak yer aldığı entryler sözlük kullanıcıları tarafından en beğenilen ve favorilenenler arasına girmiştir. Bunların yanısıra kişisel deneyimlerini paylaşan sözlük yazarlarının entryleri de ön plana çıkmıştır. Özellikle sağlık çalışanlarının çalıştıkları hastanelerdeki vakalarla ilgili girdiği entryler ve bir yakını veya kendisi hastalığa yakalanmış olan yazarların deneyimleri de en çok okunan entryler arasına girmiştir. Pandemi sürecinde dünyanın farklı ülkelerinde yaşayan sözlük yazarları yaşadıkları ülkelerdeki corona gündemini Ekşi Sözlük platformuna taşımışlardır. Türkiye haricinde 17 farklı ülkeden 24 farklı yazar yaşadıkları ülkeye ilişkin pandemiye dair bilgileri ilk ağızdan paylaşmışlardır.

Sonuç olarak Ekşisözlük pandemi sürecinde kayıtlı kullanıcılar tarafından bir haber kaynağı gibi aktif olarak kullanılmıştır. Yazarlar tıpkı bir medya kanalının habercisi gibi gelişmeleri düzenli olarak bildirmişler veya okumuşlar, bu bağlamda sözlüğü bir haber alma-verme aracı olarak kullanmışlardır. Normal şartlarda her bir haber için tek tek arama yapmak gerekliyken bunun yerine tek bir entry ile pandemiye ilişkin haberlere ulaşma kolaylığını yaşamışlardır. Ayrıca kişisel deneyimlerini paylaşmaları diğer yazarlarla olan etkileşimlerini de arttırmış bu yolla da birlik duygusunu yaşamışlardır. Bu platformun kullanıcıları birlik ve dayanışma duygusuyla hareket ederken bir yandan da haber araçlarına link vererek ilgili kaynağın daha fazla okunmasına aracılık etmişlerdir. O kaynaktan haberi olmayan ya da kulaktan dolma bilgiye maruz kalacak olan sözlük kullanıcılarını böylelikle bilgiye doğrudan erişebilecekleri haber kanallarına yönlendirmişlerdir. Haber kanallarından edinilen bilgilerin yanısıra, yazarların kendi bilgi ve deneyimlerini de paylaşmaları Sözlük’ün pandemiye yönelik bütünlük bir enformasyon kaynağı olmasını sağlamıştır. Toplumsal yaşamda alternatif bir araç olarak katkı sunduğu çıkarımında bulunmak bu bağlamda yanlış olmayacaktır.

KAYNAKÇA

- [1]Alexa Top Sites in Turkey (2021), <https://www.alexa.com/topsites/countries/TR> (Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2021)
- [2]Alp, H. (2016). Çingenelere Yönelik Nefret Söyleminin Ekşi Sözlük’te Yeniden Üretilmesi. *Ankara Üniversitesi İLEF Dergisi*, 3(2), 143-172.
- [3]Aslan, R. (2020). Tarihten günümüze epidemiler, pandemiler ve Covid-19. *Ayrıntı Dergisi*, 8(85).
- [4]Aslantürk, G., & Turgut, H. (2015). 8284 vakası: Ekşi Sözlük’te Cinsiyetçi Kamusalın Yeniden Üretilmesi. *Ankara Üniversitesi İLEF Dergisi*, 2(1), 45-76.
- [5]Aziz, A. (2010). *İletişime Giriş* (Genişletilmiş 3. Baskı). İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- [6]BALTACI, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.

- [7]Bilgin, N. (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi*. Ankara: Siyasal Dağıtım
- [8]Çalık, R., & Tepekaya, M. (2006). Birincidünya Savaşı Esnasında Anadolu'daki Salgın Hastalıklar Ve Ermeniler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 205-228.
- [9]Duman, K., & Özdoğru, G. (2018). Dijital emek ve kullanıcı içeriğinin metalaşması: katılımcı sözlük yazarları üzerine inceleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 75-99.
- [10]Eagleton, T. (2004). *Kuramdan Sonra*. (Çev: Uygur Abacı) İstanbul: Literatür Yayıncılık
- [11]Gürel, E., & Yakın, M. (2007). Ekşi Sözlük: Postmodern Elektronik Kültür. *Selçuk İletişim*, 4(4), 203-219.
- [12]Kumar, D., Malviya, R., & Sharma, P. K. (2020). Corona virus: a review of COVID-19. *EJMO*, 4(1), 8-25.
- [13]Özdemir, H. (2005). *Salgın Hastalıklardan Ölüm 1914-1918*. Ankara: Türk Tarih Kurumu
- [14]Öztekin, H. (2015). Yeni Medyada Nefret Söylemi: Ekşi Sözlük Örneği. *Journal of International Social Research*, 8(38)
- [15]Söğüt, F. (2020). İnternet Sözlüklerinde Mekânsal Ötekileştirme Üzerine Bir Araştırma: Ekşi Sözlük'te Esenyurt Başlığı Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(1), 45-68.
- [16]Taşdemir, B., & Çevik, R. (2013). Hâkim tasarım ve Ekşi Sözlük: İnternet'in dönüşümünü anlamak. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (37).
- [17]WHO. (2020A). *COVID-19 Weekly Epidemiological Update*. file:///C:/Users/user/Downloads/20210427_Weekly_Epi_Update_37.pdf (Erişim Tarihi: 29 Nisan 2021)
- [18]WHO. (2020b). *WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard*. <https://covid19.who.int/> (Erişim Tarihi: 29 Nisan 2021)
- [19]WORLDOMETER (2021). *COVID-19 Coronavirus Pandemic*. <https://www.worldometers.info/coronavirus/> (Erişim Tarihi: 29 Nisan 2021)
- [20]Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.